

ตำบลในวง

อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง

ผสานวัฒนธรรม รู้ใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๒๐ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๒๒ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๘ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๒ แผนที่ความรู้
- ๓๔ ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลง
- ๓๖ ภาคผนวก

นิยามความปลอดภัยของตำบลในวง

“พึ่งตนเอง เกื้อกูล
แบ่งปัน สานสัมพันธ์คนในวง”

โมเดลในวง : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

กระบวนการ

การเตรียมความพร้อมและจัดทำแผน
เก็บ/วิเคราะห์ข้อมูลชุมชน กำหนดนิยามความพอเพียง

การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ
โครงการฯ
อบรม ศักยภาพงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้แผน
ตำบลวิถีพอเพียง

การติดตามและสรุปทบทวนต่อเนื่อง

- ประชุมประจำเดือน
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในและนอกตำบล
- สรุปทบทวนเพื่อয়กร่างแผนประจำปี

การจัดการความรู้

- พัฒนานักจัดการความรู้และวิทยากรชุมชน
- จัดทำชุดความรู้
- พัฒนาสื่อการเรียนรู้

บริบทชุมชน

สนับสนุน
งบประมาณ
การดำเนินงาน

กระบวนการ
เรียนรู้

ความรู้ที่ทักษะ

การสนับสนุน

ทีมงาน
ภาคสนาม
ปตท.

เครื่องมือ
(ECEN/บัญชีครัวเรือน/
แผนตำบลวิถีพอเพียง)

ผลลัพธ์
ที่เกิดขึ้น

สภาพแวดล้อม

จังหวัดระนองอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุก หรือที่เรียกติดปากกันว่าเมืองฝนแปดแดดสี่ ตำบลในวง เป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดระนอง และเริ่มมีประชากรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานได้ไม่นานประมาณ ๒๐ กว่าปี แต่ผู้คนตำบลในวงถือว่ามีความหลากหลายแตกต่างจากถิ่นปักษ์ใต้โดยทั่วไป เพราะเป็นการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจากคนทั่วประเทศรวมมากกว่า ๓๘ จังหวัด โดยเฉพาะภาคอีสานและภาคใต้ เช่น จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ดังนั้นชุมชนจึงมีทั้งวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความเป็นชุมชนคนใต้และชุมชนคนอีสานในตำบลเดียวกัน อีกทั้งยังคงความเป็นเอกลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองสูง โดยเฉพาะงานบุญประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ

ตำบลในวง ตั้งอยู่ทางทิศใต้และห่างจากที่ว่าการอำเภอละอุ่น ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร บริเวณที่ตั้งชุมชนส่วนใหญ่เป็นที่ราบประมาณร้อยละ ๓๐ และมีที่ลาดตามเนินเขา เนินสูง ประมาณร้อยละ ๗๐ นอกจากนี้ยังมีภูเขาซึ่งเป็นพื้นที่เขตป่าต้นน้ำคลองละอุ่น ซึ่งเป็นผืนป่าที่ทำมาหากินของชาวตำบลในวง จำนวนประชากรของตำบลในวงนั้นมีประมาณกว่า ๒,๐๐๐ คน ประกอบด้วยสองตำบลย่อยคือ ตำบลในวงเหนือและในวงใต้ และ ๖ หมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก ได้แก่ มังคุด ทุเรียน กาแฟ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา และยังมีอาชีพค้าขายอีก ประมาณร้อยละ ๕ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด นอกจากนั้นชาวบ้านยังประกอบอาชีพรับจ้างกันอย่างมากขึ้นทุกๆ ปี ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างเฝ้าสวน รับจ้างดูแลเก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียน กาแฟ และรับเหมาก่อสร้างต่อเติมบ้านเรือน 💧

ความเป็นมา

ความหมายของคำว่า "ในวง" หมายถึง ในวงเขา หรือพื้นที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ โดยเรียกตามสภาพที่ตั้งทาง ภูมิประเทศ ที่อดีตชาวบ้านแถบบ้านปางหวาน จังหวัดชุมพร และบ้านปากแพรก จังหวัดระนองใช้เรียกกันติดปากเมื่อ ได้เข้าไปหาของป่าหรือล่าสัตว์ป่า คำบลิในวงมีพื้นที่ที่มีความ สลับซับซ้อน ประกอบกับมีความหลากหลายของ ประชากร รายละเอียดและเรื่องราวของตำบลในวง จึง สามารถแบ่งออกเป็นยุคต่างๆ ดังนี้

■ พัฒนาการตำบล

พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๓๓ ยุคบุกเบิกชุมชน

พื้นที่ของตำบลในวงก่อนหน้านี้นี้เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของหมู่ที่ ๕ บ้านปากแพรก ตำบลละอ่อนเหนือ อำเภอละอ่อน จังหวัดระนอง ก่อนนั้นมีผู้คนจำนวนหนึ่งอพยพเข้ามาจับจองหาที่ดินทำกินแต่ก็มีจำนวนคนที่เข้ามาไม่มากนัก โดยการเดินเท้าเข้ามาผ่านภูเขาเป็นเวลาหนึ่งวัน ขณะนั้นหากเป็นกลุ่มคนจากพื้นที่ตำบลปังหวาน จะเดินเท้าขึ้นมาและตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศใต้ของตำบลในวง ส่วนกลุ่มคนที่มาจากอำเภอละอ่อน จะเดินเท้าข้ามเข้ามาทางทิศตะวันตกมาตั้งทับ(ขนานเล็กๆเพื่ออยู่อาศัย) ที่ในวง และหากเป็นคนที่มาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะเข้าทางเส้นทางจากหมู่บ้านในหุบตำบลเขาค่าย แล้วเดินข้ามภูเขามาอีก ๑ วันมาลงอีก

ฝั่งหนึ่งของ ตำบลในวง การเข้ามาจับจองที่ดินและตั้งถิ่นฐานของชุมชนพื้นที่ตำบลในวง มีกันจริงจังตั้งแต่ในปี ๒๕๒๘ และเพิ่มมากขึ้นในเวลาต่อมา เช่น ที่กลุ่มบ้านบุรีรัมย์ เริ่มแรกเข้ามาประมาณ ๑๐ หลังคาเรือน เนื่องจากเวลานั้นมีความขัดแย้งกันถึงขั้นการใช้อาวุธระหว่างกลุ่มคนที่มาจากพื้นที่ตำบลปังหวานกับตำบลละอ่อน จึงมีการให้คนจากภาคอีสานเข้ามาอยู่เป็นค่าน้ำ เป็นกันชน ส่วนกลุ่มบ้านหมอลำก็อพยพเข้ามาในเวลาไล่เลี่ยกัน ยุคนี้นิยมปลูกกาแฟพันธุ์โรบัสต้าเพราะมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของภาคใต้ซึ่งมีฝนตกชุกกาแฟที่ปลูกใช้เวลาราว ๒ ปีก็เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในระหว่างที่รอผลผลิตจากกาแฟ ชาวบ้านมีการปลูกข้าวแทรกลงไปแปลงกาแฟอีกด้วย โดยส่วนมากผลผลิตกาแฟที่ได้จะนำไปขายที่ตำบลเขาปีบ จังหวัดชุมพร

พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๔๐ ยุคปรับเปลี่ยนเพื่อค้นหา

ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๔ เกิดพายุซึ้นค้า เข้ามาพัดถล่มจังหวัดระนองชาวบ้านที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมห้วย และลำคลองจำนวนหนึ่งต้องอพยพหนีน้ำป่าที่ไหลลงมาจากป่าทางตอนบนของหมู่บ้าน ถึงแม้จะไม่รุนแรงมากนัก แต่ก็ทำให้มีคนตายไปจำนวน ๑ คน สิ่งที่เปลี่ยนไปหลังจากพายุซึ้นค้าผ่านไป คือ พื้นที่การปลูกกาแฟค่อยๆ ลดลงและมีพืชชนิดอื่น ได้แก่ มังคุด ทุเรียน และลองกองเข้ามาแทนที่ เกิดจากทางการได้เข้ามาส่งเสริมช่วยเหลือทดแทนพืชกาแฟ จากนั้นมังคุด จึงกลายเป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพอากาศในบริเวณนี้ซึ่งไม่ร้อนมากเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นโดยผลผลิตมังคุดที่ได้ที่มีลักษณะผิวสวย ไม่มียาง และรสชาติดี ออกผลผลิตในช่วงเวลาที่พื้นที่อื่นๆ เก็บเกี่ยวหมดแล้ว จึงมีพ่อค้าเข้ามาแย่งกันซื้อทำให้มีราคาดี นอกจากนั้นช่วงเวลานี้ได้มีการจัดแบ่งการปกครองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยแบ่ง

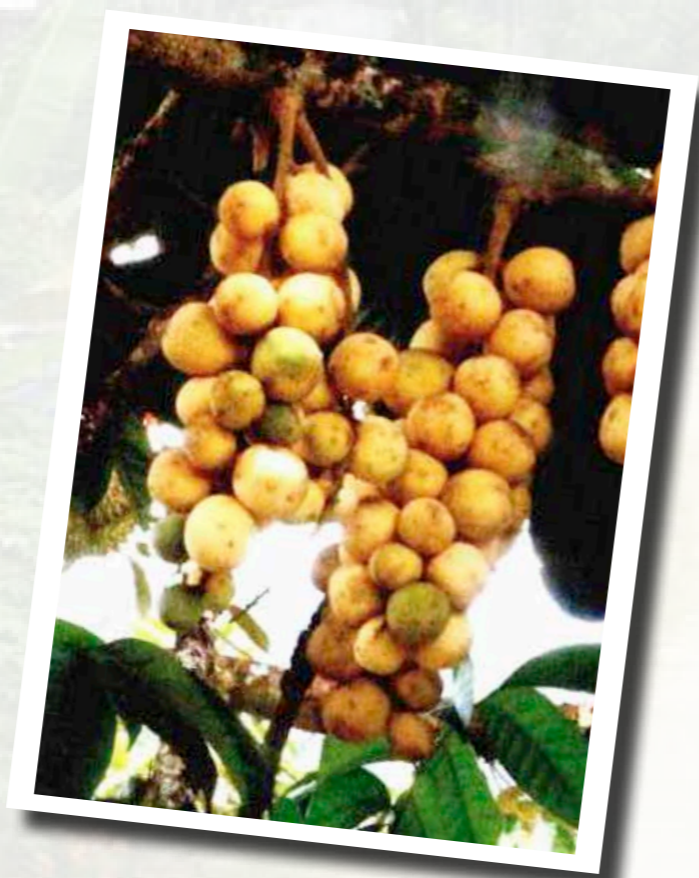
เป็น ๖ หมู่บ้าน ๒ ตำบล คือ ตำบลในวงเหนือและในวงใต้ การพัฒนาภายหลังการจัดตั้งตำบลในวงคือ การสร้างถนนชาวบ้านมีการลงขันหาเงินจากการขายกาแฟ ส่วนหนึ่งบริจาคให้เป็นค่าน้ำมันรถแมคโครสำหรับบุกเบิกสร้างถนน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตำรวจตระเวนชายแดนที่เข้ามาตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาและรักษาความสงบในชุมชนอีกด้วย

พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๒ ยุครวมตัวพัฒนาแก้ปัญหา

การพัฒนาชุมชนในยุคนี้ เป็นการร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อความคมนาคมการเดินทางสัญจรและการทำมาหากินของชุมชน เช่น ปัญหาความยากลำบากของเส้นทางคมนาคมเพื่อขนส่งกาแฟไปจำหน่ายที่ตลาดเขาปีบ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนการประกอบอาชีพ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติถูกทำลาย สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการผลักดันให้ชาวบ้านหันมาร่วมมือกันอย่างจริงจัง ด้วยการร่วมมือ ดังกล่าวจึงส่งผลให้ตำบลในวงมีภาคีทางราชการเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่ จนเกิดกลุ่มอาชีพ กลุ่มการออมทรัพย์ กลุ่มวัฒนธรรมและกลุ่มแม่บ้านขึ้น ครั้งเมื่อมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอละอุ่นเข้ามาทำงานในพื้นที่ และช่วยกันปรับโครงสร้างกลุ่มหมู่บ้านให้เป็นกลุ่มคุ้มบ้านซึ่งสอดคล้องกับวิถีคนอีสานจุดเด่นของการมีคุ้มบ้านที่เห็นได้ชัด คือ เมื่อมีการประชุมหรือเกิดการสื่อสารเรื่องราว

ในชุมชนหรือหมู่บ้านทำให้เกิดการหาข้อสรุปต่างๆ จากที่ประชุมได้ง่าย ส่งผลต่อความร่วมมือและความสัมพันธ์ในงานพัฒนาภายในชุมชนได้ดี พร้อมๆ กับการเอาใจใส่หรือมุ่งมั่นโดยรวมของกลุ่มแกนนำในพื้นที่ทั้งที่เป็นแกนนำทางการและแกนนำทางธรรมชาติจนสามารถขยายผลโครงการต่างๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำให้คนภายนอกเริ่มรู้จักตำบลในวงมากยิ่งขึ้น มีคนเข้ามาศึกษาดูงานในพื้นที่ เช่น มาดูงานกลุ่มออมทรัพย์ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านบุรีรัมย์ และโครงการด้านการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

■ กุณตำบล

แม้ตำบลในวงจะมีประชากรที่มีความหลากหลาย แต่ความหลากหลายเหล่านี้กลับส่งผลดีต่อกตำบล ไม่ว่าจะมาจากพื้นที่ภาคใต้หรือมาจากพื้นที่ภาคอีสาน ทุกคนต่างรู้ตัวคน ส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันตามรูปแบบของสังคมชนบท อีกทั้งมีระบบเครือญาติที่ย้ายถิ่นตามๆ กันมา ประกอบกับการที่มีการจัดแบ่งเป็นคุ้มอยู่อาศัย ทำให้เข้าใจ และรู้สึกถึงความ เป็นกลุ่ม จึงเอื้อเพื่อเผื่อแผ่และช่วยเหลือกันในทุกเรื่อง นอกจากนี้ ความเป็นกลุ่มยังส่งผลถึงความรักและรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในตำบลโดยทุนของตำบลในวง ประกอบด้วย

ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ

ด้วยที่ตั้งและสภาพแวดล้อมโดยรอบของตำบลในวงนั้นเป็นที่ราบเชิงเขา ล้อมรอบด้วยภูเขาน้อยใหญ่ จึงอุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้เขตร้อนชื้นและสัตว์ป่า ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพยังมีอยู่สูง สามารถพบเห็นต้นไม้ขนาดใหญ่ขนาดหลายคนโอบ และต้นไม้หายาก เช่น จำปาทอง ตะเคียนทอง ตะเคียนหิน ไม้ยาง ไม้ยอดเขียว มันทมู เต่าร้าง ต้นไทร ต้นมะไฟ ทุเรียนป่า ผักเหริยง หวาย หมากป่า ตีนเป็ด และบัวผุด ได้ในตำบล

สภาพผืนป่าธรรมชาติในพื้นที่ตำบลในวง ส่วนใหญ่ยังคงมีความหนาแน่นสลับซับซ้อนและยังเป็นต้นกำเนิดของน้ำคลองละอุ่น ที่ไหลผ่านพื้นที่ ของอำเภอละอุ่นลงสู่ทะเลอันดามัน นอกจากนี้ ในตำบลยังมีป่าชุมชนที่ชาวบ้านรวมกันกำหนดขึ้นรวมพื้นที่ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่เพื่อเป็นป่าอนุรักษ์ธรรมชาติของตำบล ซึ่งได้แก่ ป่าชุมชนบ้านบุรีรัมย์ ป่าชุมชนบ้านทัพเหนือ ป่าชุมชนบ้านเนินทอง และป่าชุมชนบ้านหมอลำ

ในพื้นที่ที่มีภูเขาหินแกรนิตมากกว่า ๑๐ แห่ง เช่น เขาฉาบน้ำผึ้ง เขาหนักไค เขาไม้แก้ว เขาถ้ำเสือ เขาผาหิน และ เขาหมอลำ เป็นต้น ซึ่งที่อยู่ของ สัตว์ป่าน้อยใหญ่ เช่น ลิงค่าง กูร่า นก และอื่นๆ ที่สำคัญคือมีแหล่ง ชีค้ำงควาว แหล่งน้ำซับ และพืช สมุนไพร นอกจากนี้ยังมีการค้นพบ

โครงกระดูก ลูกปัด เศษเครื่องปั้นดินเผาอีกด้วย ก่อนหน้านี้เคยมีบริษัทเอกชน บริษัทหนึ่งได้ขอยื่นสัมปทานหิน แต่ต่อมาถูกคัดค้านจากชุมชนที่ต้องการ ให้สงวนไว้เป็นแหล่งทรัพยากรชุมชนและผู้คนลูกหลานสืบไป นอกจากนี้ ยังพบถ้ำประกายเพชร ซึ่งนับเป็นแหล่งโบราณคดีสำคัญของตำบล เนื่องจาก เป็นหลักฐานที่บอกได้ว่าในพื้นที่จังหวัดระนอง โดยเฉพาะเขตอำเภอละอุ่น เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีการพบโบราณ วัตถุ เศษภาชนะดินเผา ซึ่งใช้เทคนิคการตกแต่งผิวภาชนะด้วยลายเชือกทาบ คาดว่าถ้ำดังกล่าวเป็นที่อยู่ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ๒,๐๐๐-๔,๐๐๐ ปี ลักษณะถ้ำมีขนาดใหญ่ มีอุโมงค์ถ้ำที่มีความยาว สลับซับซ้อน บางแห่งมี หินงอกหินย้อยสวยงาม ศิวสถานแวดล้อมที่เป็นป่า ตำบลในวงจึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย อาทิ เช่น ทะเลหมอก ดอกกาแฟบาน ดอกบัวมุข ที่ป่าบ้านวงน้อย บ้านทับเหนือและบ้านบุรีรัมย์ แหล่งถ้ำน้ำลอดที่อยู่ของมนุษย์ หินยุคเก่า และทิวทัศน์ที่งดงามของทิวเขาอันอุดมสมบูรณ์

ทุนทางประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวตำบลในวงยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ประจำภาคบางอย่างที่ เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของตนเอง ทั้งภาษาสำเนียงการพูด และ อาหารการกิน ส่วนงานเทศกาลต่างๆ นั้น แบ่งเป็นงานเทศกาลประจำท้องถิ่น ที่มีอยู่ในภาคใต้ เช่น งานปีใหม่ งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานบุญเดือนสิบ

และงานเทศกาลประจำท้องถิ่นที่มีอยู่ในอีสาน ที่บ้านบุรีรัมย์ หมู่ที่ ๑ ของในวงใต้ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กรกฎาคม มีชาวบ้านส่วนหนึ่งเดินทางกลับไปทำนาที่บ้านเดิมภาคอีสาน มีพิธีบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีเลี้ยงผีปู่ผีย่า งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และมีการแข่งกีฬาของคนในชุมชน

ทุนทางศักยภาพชุมชน

ทุนทางสังคม มีการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกันในทุกเรื่องตามรูปแบบของสังคมชนบท อีกทั้งมีระบบเครือญาติที่ย้ายถิ่นกันมา ประกอบกับการที่มีการแบ่งเป็นคุ้มอยู่อาศัยทำให้ความเป็นอยู่รู้สึกถึงความเป็นกลุ่มและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ทุนกลุ่มองค์กรในพื้นที่ มีการรวมตัวในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตำบล เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มการทำชาใบหม่อน และกลุ่มการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มต่างๆ นี้สามารถรวมคนในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และเป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่คนในชุมชน

ทุนคน และทุนความรู้ มีปราชญ์ในพื้นที่ที่มีความรู้ที่หลากหลาย ทั้งทางด้านเกษตร วัฒนธรรม ภูมิปัญญาต่างๆ อีกทั้งมีผู้ที่มีจิตอาสาคอยช่วยเหลือสังคม ทั้งด้านงานพัฒนา และการมีส่วนร่วมอื่นๆ ในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตไม้หมอน

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ตำบลในวงได้เข้าร่วมโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ในช่วงระยะที่ ๓ ของโครงการ เมื่อปลายปี ๒๕๕๑ โดยการนำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในวง และหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ ด้วยความพร้อมและความตั้งใจของชุมชน อีกทั้งตำบลในวงเป็นตำบลที่มีศักยภาพของสมาชิกในชุมชน และมีกระบวนการพัฒนาจนก่อให้เกิดศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน จึงมองเห็นแนวทาง และเป็นไปในทิศทางเกี่ยวกับการทำงานของโครงการฯ ชาวตำบลในวง จึงมีความพร้อมในการพัฒนาและเดินหน้าขับเคลื่อนสู่ตำบลพอเพียง 💧

■ กลไกการขับเคลื่อน คณะกรรมการโครงการฯ

ก่อนที่จะจัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ แกนนำตำบลในวง ได้ไปเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน ที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งพบว่าแกนนำได้แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับแกนนำตำบลวังตะกอกและแกนนำตำบลเขาถ่าน ที่ได้ไปร่วมแลกเปลี่ยนกันในครั้งนี้ด้วย ส่งผลให้แกนนำตำบลในวงได้เข้าถึงองค์ความรู้ในการจัดทำแผนวิถียพอเพียงให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงประธานคณะกรรมการโครงการฯ จาก รพิน นวลน้อย เป็น สมชาย บุญเรือง ซึ่งเป็นคนต้นแบบของตำบลและเป็นประธานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ ๑ บ้านบุรีรัมย์ แต่การดำเนินงานของคณะกรรมการโครงการฯ ก็สามารถขับเคลื่อนไปได้ในทิศทางเดียวกันและเป็นทิศทางที่เป็นความมุ่งหวังของชุมชนโดยรวม

คณะกรรมการโครงการฯ มีการเรียนรู้จากการเข้าร่วมโครงการฯ โดยผ่านกระบวนการของกิจกรรม ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดไปจนถึงการสรุปบทเรียน จนนำไปสู่การปรับกระบวนการทำงานในเรื่องนั้นๆ เช่น การจัดระบบทางด้านเอกสาร การชี้แจงงบประมาณหลังจากการดำเนินกิจกรรมโดยผ่านกิจกรรมการประชุมประจำเดือน

ส่วนเทคนิคการทำงานที่น่าสนใจอีกประการ คือ เมื่อคณะกรรมการโครงการฯ ท่านใดไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ทางทีมงานภาคสนามปตท. หรือแกนนำ จะมีการชี้แจงหรือบอกเล่าความคืบหน้าของกิจกรรมแบบตัวต่อตัว ซึ่งอาจเป็นลักษณะไปเยี่ยมเยียนที่ครัวเรือนหรือพบปะกันในชุมชน

การเรียนรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคณะกรรมการโครงการฯ ที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายฯ นั่นคือ ชาวตำบลในวงได้ตระหนักและเรียนรู้ในการที่

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลในวง

ประธานคณะกรรมการโครงการฯ
นายสมชาย บุญเรือง

คณะกรรมการฝ่าย แผนงานและกิจกรรม

นายสมเกียรติ คงโอ
นายสัมฤทธิ์ เข้มสม
นายสมคิด ขาวแก้ว
นายวินัย นวลน้อย
นายสมชาย ทิศกระโทก
นายทองดี นามธรรม
นายระพีณ นวลน้อย
นายอำนาจ ฉลาด
นายสุพรรณ ทิศกระโทก
นายระพีณ นวลน้อย
นายอำนาจ ฉลาด
นายสุพรรณ ทิศกระโทก

คณะกรรมการ ฝ่ายติดตาม

นายอนุวัฒน์ ทิศกระโทก
นายสมเกียรติ คงโอ
นายลำคาน อยู่ยง

คณะกรรมการ ฝ่ายจัดซื้อ

นายวีรชาติ ทาสีสิทธิ์
นายสุนทร เติวิชา
นายสุคใจ ทองเค็ม

คณะกรรมการฝ่าย เปิดบัญชีเบิกจ่ายธนาคาร

นายสมชาย ทิศกระโทก
นายสัมฤทธิ์ เข้มสม
นายสมคิด ขาวแก้ว

คณะกรรมการ ฝ่ายบัญชีการเงิน

นายสมชาย ทิศกระโทก
นายสัมฤทธิ์ เข้มสม
นายสมคิด ขาวแก้ว

จะเลือกภาคีต่างๆ เพื่อมาดำเนินงานในพื้นที่มากขึ้น เนื่องจากมีหลายหน่วยงานได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมแต่ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการและความเต็มใจของชุมชน โดยทางตำบลจะมีการวางแผนและปรึกษาหารือในการคัดเลือก โดยจะเลือกเฉพาะโครงการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติในทุกขั้นตอนเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชนอย่างแท้จริง

กระบวนการขับเคลื่อนของคณะกรรมการโครงการฯ มีพัฒนาการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการจัดการเอกสารและระบบคอมพิวเตอร์ ที่สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง และสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี โดยมีตำบลปากทรง จังหวัดชุมพรเป็นที่เลี้ยงที่สำคัญคอยให้คำแนะนำ ทำให้ตำบลในวงสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในพื้นที่ได้ อีกทั้งแกนนำส่วนใหญ่มีการดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างทางด้านวิถีพอเพียง จนสามารถ

สร้างความน่าเชื่อถือให้คนในชุมชนและยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม จนสามารถนำการเรียนรู้ต่างๆ ไปปรับใช้ในการทำงานพัฒนาอื่นๆ ในพื้นที่ได้

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล

จากการดำเนินงานในช่วงแรกของเจ้าหน้าที่ประจำตำบล พบว่ายังจำเป็นต้องเรียนรู้ในอีกหลายๆ อย่าง เช่น การจัดระบบเอกสาร การเป็นวิทยากรกระบวนการ รวมทั้งการถ่ายทอดงานสู่ชุมชน แต่ภายหลังเมื่อได้เรียนรู้กระบวนการทำงานมากขึ้น โดยการลงมือทดลองในพื้นที่ การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนในเวทีต่างๆ ทำให้เกิดความรู้ในการนำไปถ่ายทอดให้แกนนำ และกระจายงานตามบทบาทต่างๆ ทั้งในเรื่องเอกสาร การประสานงาน รวมทั้งการดำเนินกิจกรรม ส่งผลให้แกนนำสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ และผลที่เกิดขึ้นทำให้สามารถขับเคลื่อนโครงการฯ ในพื้นที่ได้ดีและเกิดรูปธรรมเป็นที่น่าพอใจ

เจ้าหน้าที่ประจำภาค

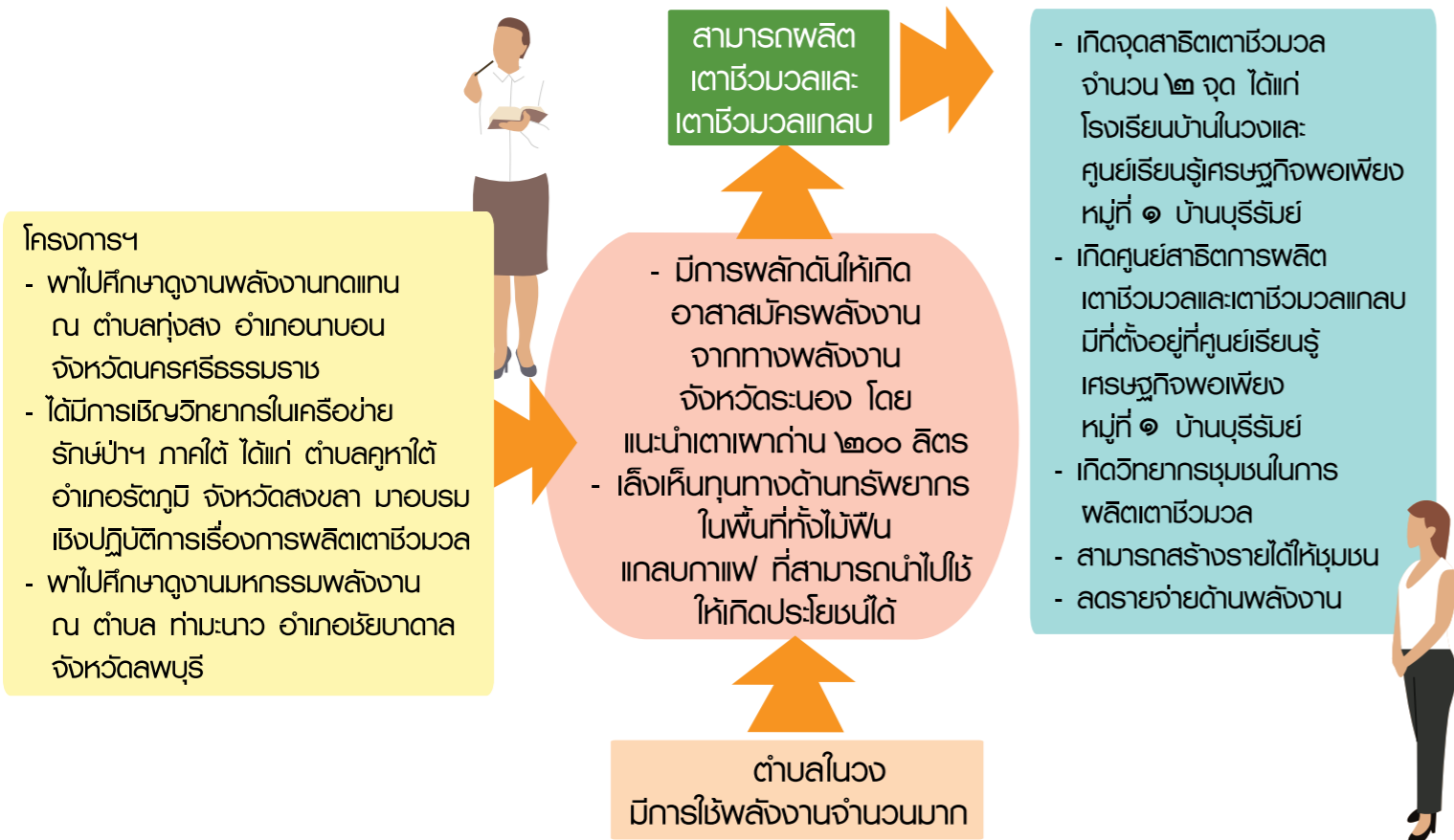
บทบาทหลักของเจ้าหน้าที่ประจำภาคนั้นอยู่ในส่วนของการทำงานร่วมกันตั้งแต่การร่วมคิดร่วมสร้าง และสรุปร่วมกัน อีกทั้งนำหลักการและนโยบายของโครงการฯ ไปถ่ายทอดให้ชุมชนได้เรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นที่ปรึกษาในเชิงของกระบวนการสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำตำบล และแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับเป้าหมายของตำบล

ที่ปรึกษาภาค

มีบทบาทหลักในการเสนอแนะแนวทางการทำงานทั้งระดับเจ้าหน้าที่โครงการฯ และคณะกรรมการโครงการฯ พร้อมทั้งลงพื้นที่เยี่ยมเยียน และให้กำลังใจในทุกๆ ภาคส่วน 💧

รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ เตาชีวมวลและเตาชีวมวลกลบ

จากกระบวนการเรียนรู้ได้มีการสรุปบทเรียนอย่างต่อเนื่อง ถึงความเป็นไปได้ต่อพลังงานของตำบลในวง ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ ดังนี้

๑. เกิดวิทยากรชุมชนในการผลิตเตาชีวมวลจำนวน ๕ คน ที่สามารถผลิตและขยายผลแก่ผู้ที่สนใจได้ จากผลต่อเนื่องของการศึกษาดูงานงานมหกรรมพลังงานที่ตำบลท่ามะนาว แคนนำได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการผลิตเตาชีวมวลกลบและพัฒนาต่อเนื่องเป็นเตาอบชีวมวลกลบในการถ่ายทอดและจำหน่ายแก่ผู้ที่สนใจ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

๒. เกิดจุดสาธิตเตาชีวมวล จำนวน ๒ จุด ได้แก่ โรงเรียนบ้านในวงและศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ ๑ บ้านบุรีรัมย์

๓. เกิดศูนย์สาธิตการผลิตเตาชีวมวลและเตาชีวมวลกลบตั้งอยู่ที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ ๑ บ้านบุรีรัมย์ โดยมีวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ที่สนใจ จำนวน ๕ คน รวมทั้งมีสื่อองค์ความรู้ดังกล่าวเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำหรับคนภายในและนอกพื้นที่ที่สนใจ

จากการที่ชุมชนสามารถผลิตเตาชีวมวลและเตาชีวมวลกลบ นอกจากสามารถสร้างรายได้แล้ว ยังได้รับความสนใจจากหน่วยงานพลังงาน

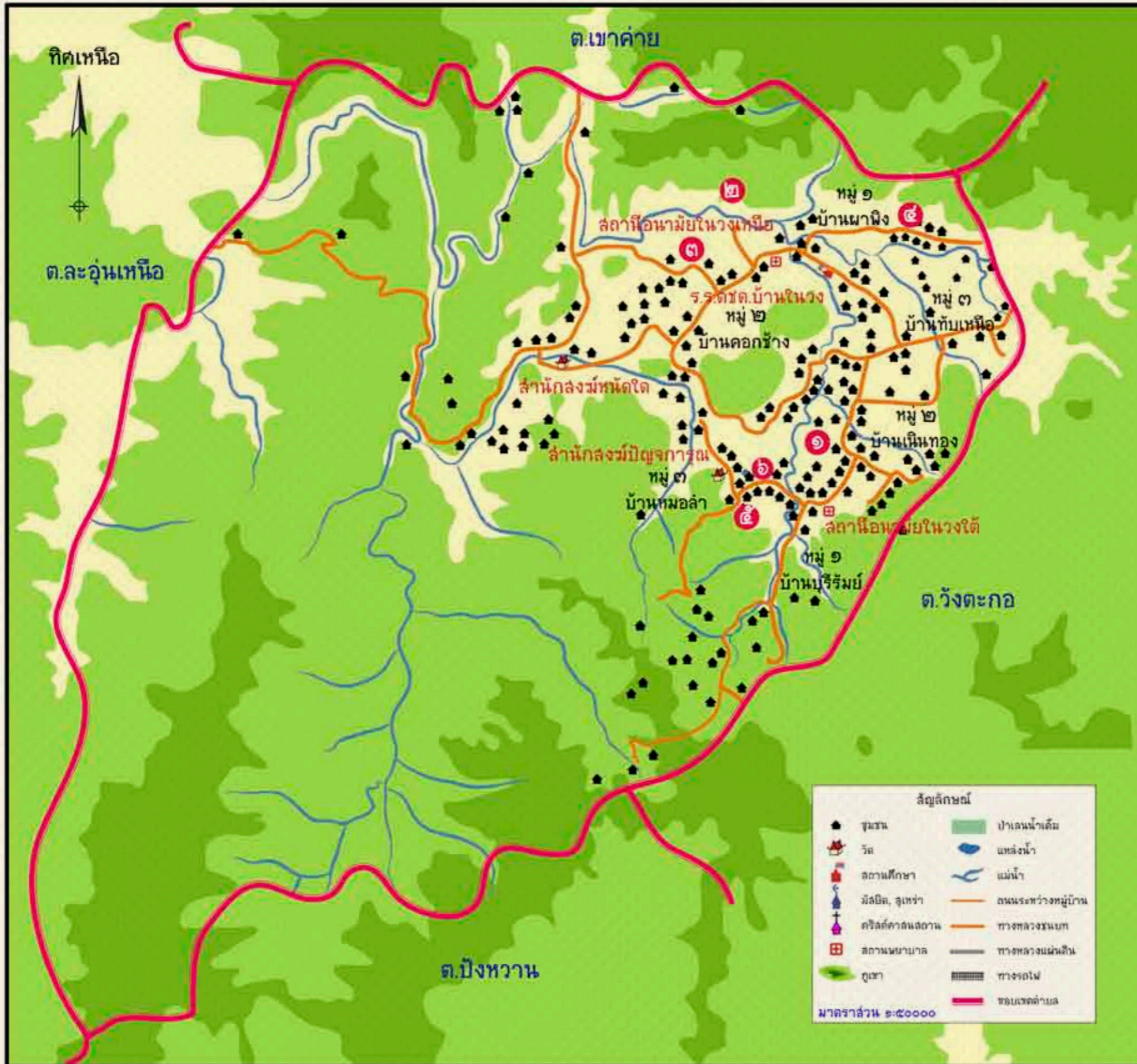
ตำบลในวงมีการใช้พลังงานจำนวนมากก่อนหน้าที่โครงการฯ จะเข้ามาขับเคลื่อนด้านพลังงาน จึงมีการผลักดันให้เกิดอาสาสมัครพลังงานจากทางพลังงานจังหวัดระนอง ภายหลังเมื่อโครงการฯ เข้ามาได้มีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับพลังงานจังหวัดผ่านกระบวนการของแผนตำบลวิถีพอเพียง ทั้งการให้ความรู้เรื่องการลดการใช้พลังงานในครัวเรือน การพาไปศึกษาดูงานในหลากหลายที่ แต่ที่สำคัญคือการศึกษาดูงานมหกรรมพลังงาน ณ ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ได้จุดประกายให้เกิดแรงบันดาลใจในการนำความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ได้มากที่สุด ด้วยเล็งเห็นว่าทุนทางด้านทรัพยากรในพื้นที่ทั้งไม้ฟืนและแกลบกาแฟ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

จังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดระนองและจังหวัดพังงา จนทำให้มีการพัฒนารูปแบบเตาชีวมวลต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จากกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นดังที่ได้กล่าวมา สะท้อนให้เห็นความตั้งใจจริงของชาวตำบลในวงที่จะนำความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้มา จุดประกายให้เกิดขึ้นในพื้นที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายทางด้านพลังงานชุมชนของโครงการที่ต้องการให้แต่ละตำบลได้ตระหนักและเรียนรู้ให้มีการลดรายจ่ายในการใช้พลังงานในระดับครัวเรือนและระดับตำบล จนสามารถเกิดผลลัพธ์ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดทั้งในและนอกพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 💧

แผนที่ความรู้

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลในวง

จุดเรียนรู้

- ๑ จุดเรียนรู้การทำเลี้ยงไหมการเพาะเห็ดฟาง
- ๒ จุดเรียนรู้การบริหารจัดการธนาคารต้นไม้
- ๓ จุดเรียนรู้เกษตรผสมผสานปลอดสารพิษ
- ๔ จุดเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพืชสมุนไพรหอมชาวบ้าน
- ๕ จุดเรียนรู้วิถีชีวิตแบบพอเพียงภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๖ ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรผสมผสานพลังงานชุมชน

■ ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงจากการทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ค่าบลิในวงลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ลงได้ ๔๕๕,๐๐๖ กิโลกรัม จากกิจกรรมการทำปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกต้นไม้ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุธรรมชาติ กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน และพลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม

หน่วย : กิโลกรัม CO₂

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	203,000
แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุธรรมชาติ	5,808
การทำปุ๋ยอินทรีย์	241,200
พลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม	1,965
กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน	3,033
รวม	455,006

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ

- ๑. นายบุญเลิศ ปานสวี : การทำเกษตรอินทรีย์
- ๒. นายสมชาย บุญเชื้อ : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียงและพลังงานทางเลือก
- ๓. นายอำนาจ ฉลาด : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง
- ๔. นายสมชาย ทิศกระโทก : การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

- ๑. นายสุทนต์ เศวติชา
- ๒. นายสุรารมล วรณวิจิตร
- ๓. นางสาวบุญล้อม เศวติชา
- ๔. นายอำนาจ ฉลาด
- ๕. นายทวี มหาสวัสดิ์
- ๖. นายสังข์ พลคองนอก
- ๗. นายสุนทร เศวติชา
- ๘. นายศตวรรษ กระจมลละคร
- ๙. นายณรงค์ กิ่งมาลา
- ๑๐. นายลำคอง อยู่ยง
- ๑๑. นายบุญเลิศ ปานสวี
- ๑๒. นายคำรงค์ ปานสวี
- ๑๓. นายพยุร บุญประนอม
- ๑๔. นายคิเรก อยู่ยง
- ๑๕. นายคำนึ่ง แสงวิเชียร
- ๑๖. นายสุทิน บัวทอง
- ๑๗. นายสุรินทร์ สิ้นกัน
- ๑๘. นายประเวศ ทิพย์เสถียร
- ๑๙. นายคำรงค์ จันทา
- ๒๐. นายเจริญ สุวรรณพรหม
- ๒๑. นายสุพรรณ บัวทอง
- ๒๒. นายสุริศักดิ์ แก้วมณี
- ๒๓. นายประจวบ จันท์ลำภู
- ๒๔. นายทวีศักดิ์ ใจกว้าง
- ๒๕. นายพิพัฒน์ พรหมพัก
- ๒๖. นายฉะอ้อน จันท์ขาว
- ๒๗. นายคำจันทร์ หอมทอง
- ๒๘. นางจารุณี แสงวิเชียร
- ๒๙. นางพัชรี พรหมพัก
- ๓๐. นางสมฤทัย รูปแถม
- ๓๑. นางพัชรจุกา น้าชม
- ๓๒. นางค้อย สระหนองห้าง
- ๓๓. นายสังข์ สวิงสีทา
- ๓๔. นายจิระ เมยศิริ
- ๓๕. นายเจิงศักดิ์ ศรีสกุล
- ๓๖. นางสุภาควง กายสิทธิ์
- ๓๗. นางบรรลือ โคนสันเทียะ
- ๓๘. นายกรรชัย แสงสิทธิ์
- ๓๙. นายอนุกุล สังข์ป้อม
- ๔๐. นายทองพูน เนตรพล
- ๔๑. นายทองพูน ปัญญา
- ๔๒. นายสมพร อ้นคา
- ๔๓. นายหงวน หงษ์ษา
- ๔๔. นายบุญกอง ทักทน
- ๔๕. นายสุนทร ทาจิตร
- ๔๖. นายกุมาร บ้านใหม่
- ๔๗. นายจำเนียร ศรีสกุล
- ๔๘. นางสมบัติ สารีมาคร
- ๔๙. นายสม บุตรศรี
- ๕๐. นายชัยวัฒน์ สารีมาครย์
- ๕๑. นางอุลัย สีแก้ว
- ๕๒. นายแสง แผลติตะ
- ๕๓. นายจรัส เหล็กดี
- ๕๔. นายสมชาย บุญเชื้อ
- ๕๕. นายอรุณ สารพิษ
- ๕๖. นางนรีชา โกคุณ
- ๕๗. นายวัชรินทร์ แซ่อึ้ง
- ๕๘. นายนิยม ทองจันทร์
- ๕๙. นายสอน แก่นดี
- ๖๐. นายสมบุรณ์ สุขไชยเรศ
- ๖๑. นายหนูเกตุ ตะนารัมย์
- ๖๒. นายประสิทธิ์ ที่ท่ามา
- ๖๓. นายบุญเกิด ที่ท่ามา

- ๖๔. นายทองแดง สีหาบุตร
- ๖๕. นายสะอาด เกณฑ์สาธุ
- ๖๖. นายอนุวัฒน์ ทิศกระโทก
- ๖๗. นายสมัย พิษณุแสง
- ๖๘. นายจอมกุล สอนจันทร์
- ๖๙. นายชั้น ทิศกระโทก
- ๗๐. นายสมศักดิ์ สารพิษ
- ๗๑. นายอรันท์ แทนไธสง
- ๗๒. นายสมชาย ทิศกระโทก
- ๗๓. นางคำ วรณราช
- ๗๔. นายประกาย พันจันดา
- ๗๕. นายประสิทธิ์ สีหาบุตร
- ๗๖. นายประคิษฐ์ สอนจันทร์
- ๗๗. นางสมศรี ประภาวิชา
- ๗๘. นายถนอม เคนริรัมย์
- ๗๙. นายธีระชัย โพธิ์ชัย
- ๘๐. นายบุญมา ทองพูล
- ๘๑. นายทะวิท สีหาบุตร
- ๘๒. นายสมคิด ขาวใหม่
- ๘๓. นายสุรินทร์ แข่งขัน
- ๘๔. นายชาญ ชำนาญ
- ๘๕. นายเจิงศักดิ์ หอมเอี่ยม
- ๘๖. นางทองคำ วิชัยดิษฐ์
- ๘๗. นายวรรณทา ล้อมไธสง
- ๘๘. นายแสง อ่อนตาแสง
- ๘๙. นายอนุศักดิ์ นุรักษ์
- ๙๐. นายสมชาย สิงอุคม
- ๙๑. นายสมเกียรติ คงโอ
- ๙๒. นายพรมรัตน์ สุ่มมาครย์
- ๙๓. นางเครือวัลย์ เค็มร้อย
- ๙๔. นายอนันต์ ปลื้มใจ
- ๙๕. นายปรีดา แก้วหวางค์
- ๙๖. นายสมพร ภัทครเมือง
- ๙๗. นายนิยม คงทอง
- ๙๘. นางละออง หอมเอี่ยม
- ๙๙. นายพัน สิงอุคม
- ๑๐๐. นายทวี ก้อนจันทิก
- ๑๐๑. นายสาวิตร สุขอนันต์
- ๑๐๒. นายสุชีพ เอ็นมาก
- ๑๐๓. นายสุเหล่า สมศรี
- ๑๐๔. นายประสิทธิ์ แจ่มใส
- ๑๐๕. นายสำรวย หอมลำคอง
- ๑๐๖. นายสมควร ไทยะเก
- ๑๐๗. นายสมศักดิ์ ชาญชิต
- ๑๐๘. นายกาสิ คำพิลา
- ๑๐๙. นายบัญชา ล้อมไธสง
- ๑๑๐. นายโยธิน แจ่มใส
- ๑๑๑. นายวิจิตร เลี้ยวประโคน
- ๑๑๒. นายสมศักดิ์ พันแก้ว
- ๑๑๓. นางบุญนวย ไยโพธิ์
- ๑๑๔. นายพรชัย จิตผล
- ๑๑๕. นายสมเดช วัลย์
- ๑๑๖. นายสมใจ วงศ์คำจันทร์
- ๑๑๗. นายสุกิจ ทองเค็ม
- ๑๑๘. นางจันทร์ ทูเรศไธสง
- ๑๑๙. นายสัมฤทธิ์ เข้มสม
- ๑๒๐. นายโค แก้วสว่าง
- ๑๒๑. นายเกษม แจ่มใส
- ๑๒๒. นายสมพงษ์ บุครนันท์

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นายสุพรรณ ทิศกระโทก
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นายพงศธร กลางแทน
ที่ปรึกษาภาค	นายเสวี จุ้ยพริก

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐
www.pttplc.com